

ORTAÖĞRETİM OKULLARINDAKİ OKUL AİLE BİRLİKLERİNİN GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ*

Sait AKBAŞLI**
Yüksel KAVAK***

ÖZET

Bu araştırmada Konya ili ortaöğretim okullarındaki Okul Aile Birliklerinin (OAB) görevlerini gerçekleştirme düzeyleri, OAB yönetimi, öğretmen ve velilerin görüşlerine göre incelenmiştir. Araştırma durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırmanın örneklemini, ortaöğretim okullarındaki OAB yönetimi, öğretmen ve veliler oluşturmuştur. 70 OAB yöneticisi, 295 öğretmen ve 365 veli örnekleme alınmıştır. Grupların görüşleri OAB Yönetmeliğinin 6.maddesinden oluşturulan 34 anket sorusu ile elde edilmiştir. Elde edilen bulgular SPSS 10.0 programıyla çözümlenmiştir. Ortalamalar, varyans analizi ve Scheffe testi bulgularına göre OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarınca göreve yönelik faaliyetler büyük ölçüde uygun bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul-Aile Birliği, Okul-Aile Birliği'nin Görevleri, Okul-Aile İşbirliği, Okul Yönetimi,

ABSTRACT

In this study, the level of Parent-School Partnership to accomplish their tasks determined in 2005 based on school-parent partnership administration, the views by the teachers and parents, considering different and similar schools separately were analysed. The population of this research, as a descriptive study, is the Parent-School Partnership, the teachers and parents at the secondary education schools in the central municipalities in Konya. The sample included 15 secondary education schools, 70 Parent-School Partnership, 295 teachers and 365 parents. The views of the groups were obtained through 34 interview and questionnaire questions formed under Article 6 of School-Parent Partnership Regulation. The data obtained from interview and questionnaire was evaluated through SPSS 10.0. based on the mean system. Whether the activities by Parent-School Partnerships vary depending on school type and group is significant or not was assessed through variance analysis and Scheffe test. The findings indicate that Parent-School Partnerships administration, teachers and parents act properly in nearly all the task related activities.

Keywords: Parent-School Partnership, Parent-School Partnership Tasks, Parent-School Partnership Collaboration, School Administration,

GİRİŞ

Bireyin eğitimi, ilk olarak ailede başlar; daha sonra oyun çevresi, okul, kitle iletişim araçları, akran grupları ve ekonomik kurumlardaki etkileşimlerle işbirliği içinde devam eder ve böylece bireyin sosyal etkileşim çemberi giderek genişler. Özellikle bilginin sürekli arttığı, hızla yayılıp paylaşıldığı, bilgi teknolojilerinin

* Bu makale Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlanan "Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" adlı doktora tezinin özetidir.

** Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi

*** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

geliştiği günümüzde, eğitim kurumları toplumdaki tüm kurumlar gibi değişim ve gelişimden etkilenerek yeni yapılanmalar oluşturmak durumunda kalmaktadır. Bu değişimi amaçlara göre gerçekleştirebilen aile ve eğitim kurumları toplumun seçkin bireylerine sahip olabileceklerdir.

Aile en küçük toplumsal kurum olarak tanımlanır. Aile içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak onun özelliklerini taşır ve kültürünü yansıtır (Yörükoğlu, 1997, s.125). Aile çocuğun toplumsallaşmasını olumlu ya da olumsuz etkilemesi nedeniyle eğitimin başarılı olmasında rol ve etki sahibi olan önemli bir çevredir (Kıncal, 1993, s.63-68). Aileler yüz yüze ve içten ilişkilerin en güçlü olduğu birincil gruptandır ve bireyin kişilik oluşumunda birincil etkileşimi sağlar (Tezcan, 1997, s.142). Aile içinde çocuğa gösterilen davranışlar onun kişilik, sosyal ve zihinsel gelişimini yaşamın her aşamasında etkiler (Öztop, 1996, s.4).

Topumlarda eğitim-öğretim kurumlarının sayısının ve niteliğinin artmış, evlerimize ve okullarımıza eğitim teknolojisinin girmiş olması eğitim ve öğretim etkinliklerinin sürdürülmesinde ailenin önemini azaltmamıştır. Çünkü çocuğa en yakın olan, çocuğun gelişim özelliklerini en iyi bilen ailesidir. Eğitim ailede başlar. Kişilik yapısının temel davranışları büyük ölçüde ailede elde edilir. Bunların sonradan değiştirilmesi çok güç olur. Okulun bunları değiştirebilmesi güçtür, uygun çözüm, önce aileyi etkilemektedir (Suryawikarta, 1993, Akt, Başar, s.16; 2006). Bu nedenle eğitim-öğretimde başarıya ulaşmak isteyen okul yönetimi, uygulanacak olan programda öğretmen kadar anne babaları da katılımcı hale getirebilmek için, anne-baba ve öğretmen ilişkisine önem vermelidir.

Araştırmalar çocuklarından okul başarısı bekleyen ve arzulayan ailelerin çocukları ile yakından ilgilendiklerinde onların daha başarılı olduğunu göstermektedir (Epstein,1992). Evde ailenin çocuğun eğitim etkinliklerine katılmasının, örneğin okul çalışmalarını takip etmesi, çocuğu öğrenmeye cesaretlendirmesi, çocuğun okul başarısı ile doğrudan ilişkilidir (Henderson,1987). Aile katılımı, çocuklarda ve gençlerde akademik başarıyı yükseltirken, öğrencileri başarıma konusunda cesaretlendirir ve okula devamlarını artırır. Bunların yanı sıra aile-okul ilişkileri; sınıfın olumlu yönlerini artırırken öğrencileri daha içten denetimli hale getirir, çalışma eğilimlerini artırır ve öğrencilerin daha yüksek eğitim amaçları edinmelerini destekler (Eccles ve Harold, 1993, Grolnick ve Slowiaczek, 1994, Dempset ve diğ, 2001).

Başarılı iş birliği, çocuğun okuldaki öğrenmesine ve başarısına doğrudan ve olumlu yönde etki eden; okuldaki, evdeki faaliyet ve çabalar, okul personeli ve aileler arasında oluşturulacak iş birliği, dayanışma ve katılmaya bağlıdır. Başarılı bir iş birliği geliştiren okullar, öğrenci başarısını; öğrenci başarısını destekleyen dinamiklerle, yönetici, öğretmen ve toplum liderleriyle paylaşılan bir sorumluluk olarak görmektedirler (Funkhouser, Gonzales ve Moles 1998, Aktaran, Pehlivan, 2000).

Eğitim düzeyi düştükçe ailenin okulla ilişkileri azalmaktadır. Bu durum eğitim düzeyi düşük ailelerle okulların ilgilenmediği anlamına gelmez. Ancak eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin okul veli ilişkilerinin önemini bildikleri için

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

okulla daha çok iletişim içerisinde olmaları ile açıklanabilir. Buna ilaveten eğitim seviyesi düşük olan aileler çocuklarına yardımcı olamayacaklarını düşündükleri için okullarla iletişim içerisinde olmayabilirler (Leitch ve Tangri,1988, Lareau 1996).

Okul-aile işbirliği sürecinde, okul yöneticileri, anne-baba ve öğretmenler, elverişli bir öğrenme ortamı yaratabilmek ve çocukları bu ortamdan yararlandırabilmek için ortak bir çaba göstermelidirler. Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme yaşantıları, okuldaki öğrenme yaşantılarına destek sağlayabildiği ölçüde, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarı şansını artabilecektir. Bu yüzden aile ile işbirliği süreci içinde öğretmenlerin çocuğun aile ortamlarını iyi değerlendirmeleri ve çocukların daha iyi eğitilmelerine olanak hazırlamak amacıyla aile sorumlularıyla iletişim kurmaları önemlidir (Burns, Roe ve Ross, 1992).

Eastman, ana-babanın okul etkinliklerine katılımı ile çocuğun eğitime ilgisi ve başarısı arasında doğrudan yüksek bir ilişki olduğunu saptamıştır (Eastman, 1988, s.31, Aktaran Çelenk, 2003). Türkiye'de ise okul ile aile arasında planlı bir iletişim olduğu söylenemez. Bulgulara göre yönetici, öğretmen, okul ve aile arasındaki ilişkiler plansız ve rastlantısaldır (Aslan, 1984, s.211-212). Eğitimin ve okulun belirlenen amaçlara ulaşması ve daha etkili olması okul ve aile arasında planlı bir ilişkiyi, işbirliğinin de ötesinde ailenin bir ortak olarak okuldaki süreçlere katılımını zorunlu kılmaktadır.

Bu araştırma; söz konusu gereksinmeyi, belli bir okul kademesinde de olsa, karşılayabilme isteğinden doğmuştur. Bu çalışmada, liselerde, OAB'nin ilgili yönetmelikte belirtilen görevlerini ne ölçüde yerine getirdikleri araştırılarak uygulamalara açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Problem Cümlesi

OAB ortaöğretim okullarında ilgili yönetmelikte belirlenen görevlerini ne ölçüde yerine getirmektedirler? Araştırma probleminde yer alan soruyu yanıtlamak için aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

Alt Problemler

1. OAB Yönetimi, öğretmenler ve veliler, ortaöğretim okullarında Okul-Aile İşbirliği kapsamında yapılan faaliyetleri ne ölçüde yeterli bulmaktadırlar?
2. OAB'nin görevlerini yerine getirme derecesine ilişkin, olarak OAB yönetimi, öğretmenler ve veli görüşleri arasında, fark var mıdır?
3. 3 OAB'nin görevlerini yerine getirme derecesine ilişkin olarak OAB yönetimi, öğretmen ve velilerin görüşlerinde okul türlerine göre farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Türk Eğitim Sistemi'nde okul ile içinde bulunduğu sosyal çevrenin ilişkisini büyük ölçüde; OAB sağlamaktadır. Bu ilişki OAB yönetimi, öğretmen ve veliler arası ilişkilerle kurulmuştur. Bu araştırma ile elde edilebilecek verilere göre,

günümüzde bu kanalların nasıl işlediğini, yönetici ve öğretmen ile velilerin bu ilişkilerden bekledikleri yararları, rollere ilişkin görüşleri, karşılaşılan engelleri belirlemek, böylece de okul-aile ilişkilerinde OAB'nin görevlerini ne ölçüde yerine getirdiklerini saptamak ve yeni düzenlemelere katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Kısaltmalar

OAB: Okul-Aile Birliği, KS: Kaynak Sağlama, ÖG: Öğretimi Geliştirme, ABE: Ana-Baba Eğitimi, FKİ: Fiziksel Koşulları İyileştirme, SKE: Sosyal ve Kültürel, Etkinlikler, OAB: Okul-Aile Birliği Yönetimi, Öğr: Öğretmen, V: Veli

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplamada izlenen yollar ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Konya İli Merkez İlçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı (2006-2007 öğretim yılı içerisinde) ortaöğretim okullarında OAB'nin görevlerini yerine getirme durumlarını, ilgili grupların görüşlerine dayalı olarak ortaya koymaya çalışan bu araştırma, durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, anket, grup görüşmesi ve belge tarama teknikleriyle yürütülmüştür.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Konya Merkez İlçelerindeki ortaöğretim kurumlarının OAB yönetimi, öğretmen ve velilerden oluşmaktadır. Konya ili merkez ilçeleri ortaöğretim okulları olmak üzere (Ek-3), araştırma evreninde toplam 46 ortaöğretim okulu bulunmaktadır. Araştırma evreni ve örneklemine ilişkin sayısal dağılımlar (Krejcie ve Morgan, 1970; Aktaran, Louis, C. Lawrence, M ve Morrison K., (2000) tablodan hesaplanarak aşağıdaki örneklem büyüklüğü tablolarında (Tablo:1 ve Tablo:2) verilmektedir.

Örneklem, tabakalı örnekleme türü ile belirlenmiştir. Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların örnekleme temsil edilmelerinin garanti altına alındığı bir örneklemedir. Bunun için evren ilkin iki ya da daha çok tabakaya, alt evrene, alt gruba ayrılır. Tabakalı örnekleme genelde pratik nedenlerle planlanır. Her alt evrenin örnekleme temsiliği garanti altına alınmış olur; hem de maliyet düşmüş olur. Örnekleme alınırken her alt tabaka, ayrı, basit yansız bir örnekleme gibi örneklenir (Balcı, 1995, s.96-97).

Tablo 1. Evren Örneklem Dağılımları

Gurup	Evren	Örneklem
OAB Yönetimi	322	70 %22
Öğretmenler	1096	295 %26.91
Veliler	7085	366 % 5.16

Evrende, lise ile yabancı dil ağırlıklı lise ve meslek lisesi ile Anadolu meslek lisesi aynı okul yönetimi yapısı içerisinde yer almaktadır. Örneklemde okul türü ve öğretmen sayılarına ait bilgiler, alt problemlere yanıt verebilecek şekilde ayrıntılı olarak verilmiştir. Üç merkez ilçede, her okul türü için ayrı, basit bir yansız örnekleme alınmıştır. Hangi okul türü için örneklem alınacaksa, o okul türündeki okulların adları yazılıp bir torbaya konulmuştur. Torbadan bir okul adı çekilerek örnekleme seçilmiştir. Bir ilçede, bir okul türünden yalnızca bir okul bulunuyorsa o okul, örnekleme alınmıştır. Örneklem ait bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma problemine dayanak oluşturması ve geçmişine ışık tutabilmesi için alan yazındaki kaynaklar taranmıştır. Elde edilen bilgiler, toplanıp bütünleştirilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine yanıt bulabilmek için ilgili OAB yönetmeliği’nden veri toplama aracı hazırlanmıştır. Veri toplamak için şu çalışmalar yapılmıştır.

Bu araştırmada, veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken, 2005’de uygulanmaya konulan “Okul-Aile Birliği Yönetmeliği” 6. maddesindeki görevler temel alınmıştır. Anket formu, araştırma konusu ile ilgili daha önce yayınlanmış tezler, OAB tarafından düzenlenen belgeler taranarak ve yasal metinler incelenerek ve uzman görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Anket uygulanırken beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Liselerde OAB’nin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri belirlemede OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşlerinin her maddesinin karşısına gerçekleştirme düzeyleri olarak; “Hiç” (1), “Nadiren” (2), “Ara Sıra” (3), “Sık Sık” (4), “Her Zaman” (5) seçenekleri sıralanmıştır. Ölçeğin Aralıkları $4/5 = .80$ ’dir. Anket formları gerekli yasal izin alınarak ve okul yönetimi ile görüşme yapılarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Tablo 2. Okullara Göre Evren Örneklem Dağılımı Tablosu

Lise Türleri	No	Okul Adı	Öğretmen		Öğrenci Velisi	
			Evren	Örneklem	Evren	Örneklem
Ana dolu Liseleri	1	Selçuklu Anadolu Lisesi	76	21	757	34
	2	Osman Nuri H. Anadolu L.	46	12	354	16
	3	Dolapoğlu Anadolu Lisesi	59	16	434	19
	4	Selçuklu Anadolu Öğr. Lisesi	58	16	379	17
Genel Liseler	5	Konya Gazi Lisesi	57	15	842	38
	6	Selçuklu Cumhuriyet Lisesi	98	28	848	36
	7	Muhittin Güzelkılıç Lisesi	97	28	757	34
	8	Meram 75.yıl Lisesi	43	12	757	34
	9	Atatürk Lisesi	117	32	842	38
	10	Naciye Mumcuoğlu Lisesi	53	14	639	28
Meslek Liseleri	11	Selçuklu Endüstri Meslek Lisesi	93	26	642	28
	12	Meram Endüstri Meslek Lisesi	140	37	627	28
	13	Dr. Rıza Badır Tic. Meslek L.	44	12	319	15
	14	Dr. Rıza Bahadır İm. Hatip L.	42	12	247	13
	15	Sami R. İmam Hatip L.	50	14	328	16
TOPLAM			1096	295	7085	366

Veriler görev alanlarının birbiri ile ilişkisi bakımından beş ayrı boyutta gruplandırılmıştır. Bu boyutlar şunlardır; “Kaynak Sağlama”, “Öğretimi Geliştirme”, “Ana baba Eğitimi”, “Fiziksel Koşulları İyileştirme” ve “Sosyal ve Kültürel Etkinlikler” ve her boyutta yer alan maddeler de, Kaynak Sağlama (1-2-3-4-5-6-7-8), Öğretimi Geliştirme (9-10-11-12-13-14), Ana baba Eğitimi (15-16-17-18-19-20-21), Fiziksel Koşulları İyileştirme (22-23-24-25) ve Sosyal Kültürel Etkinlikler (27-28-29-30-31-32-33-34) maddeleridir.

Uygulama sırasında OAB yönetimi üyeleri için 75 anket araştırmacı tarafından random yöntemi ile seçilen ve okul yönetiminden adres ve ismi öğrenilen bireylere elden dağıtılmış ve geriye 70 anketin dönüşü sağlanabilmektedir. Öğretmen grubuna 345 anket dağıtılmış olup geriye 282 anketin dönüşü sağlanabilmektedir. Öğrenci velileri anketi olarak ta, 440 anket dağıtılmış olup 361 adet anketin dönüşü sağlanmıştır. Anketlerin geriye dönüş oranlarının yeterli olduğu söylenebilir.

3.2.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde, anketler toplandıktan sonra her okul için numara verilerek OAB yönetimi, öğretmenler ve veliler için kartekslere işlenmiş olup daha sonra SPSS 10.0 paket programına aktarılmış istatistiksel işlemleri yapılmış ve yorumlanmıştır. Problem cümlesini ve alt problemleri oluşturan, OAB ortaöğretim okullarında ilgili yönetmelikte belirlenen görevlerini ne ölçüde yerine getirmektedirler? Konusundaki OAB yönetiminin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin görüşleri, bir biri arasındaki ilişkiye göre yapılan tüm faaliyetleri; kaynak sağlama, öğretimi geliştirme, ana-baba eğitimi, fiziksel koşulları iyileştirme ve sosyal kültürel etkinlikler boyutları değerlendirerek standart sapmaları, aritmetik ortalamaları incelenmiştir.

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

OAB yönetimi, öğretmenler ve velilere göre; OAB'nin görevlerinin nasıl gerçekleştiği ve ailelerin okulla işbirliği konusunda karşılaşılan güçlüklerle ilişkin görüşlerinin; okul türlerine, araştırmaya katılanların görüşleri arasında farkın olup olmadığını bulmak için varyans (ANOVA) analizi kullanılarak veriler çözümlenmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için anket ve grup görüşmeleri ile toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorum yer almıştır.

OAB Yönetimi, Öğretmenler ve Velilerin, Ortaöğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Faaliyetlere İlişkin Görüşler

Araştırmanın birinci alt problemi “OAB Yönetimi, öğretmenler ve veliler, ortaöğretim okullarında Okul-Aile İşbirliği kapsamında yapılan faaliyetleri ne ölçüde yeterli bulmaktadırlar? ” olarak ifade edilmiştir. Buna göre, her üç grubun görüşleri, aşağıdaki sırayla verilmiştir.

OAB'nin “Kaynak Sağlama” Görev Alanına İlişkin OAB Yönetimi, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Dağılımı

OAB'nin “Kaynak Sağlama” boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşleri topluca (1,2,3,4,5,6,7) maddeleri ele alındığında Tablo 3'den, “Velilerden ve okul çevresinden okula maddi destek (bağış) sağlar”, “Öğrencilerin ulaşımı için servis aracı sağlar ve yasal payını alır” ve “Okulun gereksinim duyduğu tüketim malzemeleri ve araç-gereçle ilgili kararlara katılır” faaliyetlerinin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir (sırasıyla; 3.28, 3.24, 3.23). buna karşılık “Engelli (işitme, görme, konuşma vb.) öğrenciler için gerekli araç-gereç ve protez sağlanmasına destek olur” işlevine ilişkin görüşlerinin en düşük düzeyde olduğu gözlenmektedir. Tablo 3'deki her bir grubun görüşüne topluca bakıldığında OAB'nin faaliyetlerine ilişkin en yüksek değer $\bar{x} = 3,27$ OAB yönetimine, en düşük değer $\bar{x} = 2,30$ veli grubuna aittir.

Tablo 3'deki üç grubun ortalamalarına bakıldığında, OAB'nin kaynak sağlama boyutundaki görevlerine ait faaliyetlerde, OAB yönetimi, öğretmen ve veliler sıralamasında olacak şekilde en yüksekten en düşüğe doğru bir sıra izlemiştir denilebilir.

Tablo 3'de görüleceği gibi, etkili bir okul-aile işbirliğine ulaşmak her zaman kolay olmayabilir. Okul-aile işbirliğine yönelik engeller değişik nedenlerden kaynaklanabilir. Bunlar, öğretmenin ve diğer okul personelinin karşılaştıkları imkânsızlıklar, velilerin karşılaştıkları baskılar ve onlara zorluk çıkaran faktörler ile aile ve okul personeli arasındaki dil, kültür ve sosyo-ekonomik farklılıklardan kaynaklanabilir. Amerika'da ülke çapında birçok okul için, çocukların eğitime katılan ailelerin artışıyla bu faktörler, büyük engeller oluşturmaktadır. Buna karşın birçok okulda uygulanan örnekler okulların ve ailelerin bu engelleri

aşmak ve karşılıklı fayda sağlamak için birlikte çalışabileceklerini göstermekte ve öğütlemektedir (Funkhouser, Gonzales ve Moles, 1998, s.1).

Tablo 3. OAB'nin “Kaynak Sağlama” Görev Alanlarına Göre Yeterlilik Düzeyleri

Maddeler	OAB	Öğrt	Veli	Toplam
	Yönt			
	\bar{x}	\bar{x}	\bar{x}	\bar{x}
1- Okulun gereksinim duyduğu tüketim malzemeleri ve araç-gereçle ilgili kararlara katılır	3,99	3,63	2,78	3,23
2- Okulun gereksinim duyduğu tüketim malzemeleri ve araç-gereçlerin karşılanmasına destek sağlar	3,84	3,43	2,90	3,20
3- Öğrencilerin ulaşımı için servis aracı sağlar ve yasal payını alır	4,03	3,49	2,90	3,24
4- Okul-aile işbirliğinin daha etkili olabilmesi için ilgili tarafların (sivil toplum örgütleri, belediye, meslek kuruluşları vb) ve yerel önderlerin okula desteğini sağlar	3,59	3,01	2,40	2,76
5- Engelli (işitme, görme, konuşma vb.) öğrenciler için gerekli araç-gereç ve protez sağlanmasına destek olur	3,17	2,68	2,10	2,44
6- Okulda, sınıf kitaplığı oluşturulmasında velilerin katkısını sağlar	3,24	2,87	2,50	2,72
7- Okul tesislerinin (spor alanları, büfe, çay ocağı, kantin vb.) işletimini düzenler	3,61	2,98	2,62	2,86
8- Velilerden ve okul çevresinden okula maddi destek (bağış) sağlar	3,67	3,39	3,12	3,28
9- Öğretmenler kurulunun öğrencilerle ilgili kararlarını velilerle paylaşır ve uygulanmasına destek sağlar	3,41	2,99	2,87	2,97
10- Başarılı öğrencilere ödül ve hediyeler dağıtır	3,61	2,99	2,66	2,88
11- Okul yöneticileri, öğretmenler ve ailelerden, okuldaki sorunların tartışıldığı çalışma/tartışma grupları oluşturur	2,87	2,55	2,19	2,40
12- Güvenlik, sağlık ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak öğrencileri zararlı alışkanlıklardan koruyacak programlar düzenler	3,16	2,86	2,41	2,66
13- Engelli öğrenciler için uyum sağlayıcı (aileleri görüştürme, akranlarını eğitime gibi) tedbirler alır	3,19	2,57	2,24	2,46
14- Okulda özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için (uyumsuz, madde bağımlılığı gibi) ek eğitim çalışmalarını destekler	3,00	2,44	2,32	2,43
15- Okulda ve çevrede uyulması gerekli kuralların uygulanmasında ve izlenmesinde velilerle işbirliği yapar	3,33	2,92	2,66	2,83
16- Öğrencilerin başarısını artırmaya yönelik olarak ailenin okulla etkili iletişimini sağlayıcı çalışmalar yapar	3,56	2,98	2,68	2,89
17- Ailelerin okulda düzenlenen bayram, anma törenleri, toplantı gibi sosyal etkinliklere katılımını artırıcı çalışmalar yapar	3,36	2,77	2,31	2,60
18- Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, öğrenci ailelerini evde ziyaret etmelerini teşvik eder	2,90	2,48	1,94	2,25
19- Ailelerin eğitimine yönelik programlar (çocuk gelişimi, öğretme-öğrenme, boş zaman değerlendirilmesi vb) düzenler	3,17	2,50	2,18	2,41
20- Ana babaların okulu ziyaret etme alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olur	3,16	2,84	2,57	2,73

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

21- Öğrencilere sağlanacak koruyucu sağlık hizmetlerinden (aşı, göz ve kulak-dış taraması, beslenme, seminer, vb) tüm öğrencilerin yararlanması için velileri aydınlatır	3,33	2,73	2,32	2,58	
22- Okulun fiziksel olanaklarını iyileştirmek için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar	3,20	2,80	2,31	2,59	
23- Gönüllülük gerektiren etkinliklere (temizlik, onarım, çevre günü vb) veli katılımını sağlayıcı çalışmalar düzenler	3,07	2,94	2,45	2,70	
24- Okulun fiziki altyapısının (bina, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve çeşitli odalar ile bahçe ve eklentileri) bakım ve onarımlarının yapılmasına destek sağlar	3,41	3,11	2,49	2,82	
25- Okul tesislerinin (spor alanları, büfe, çay ocağı, kantin vb.) işletimini denetler	3,29	3,00	2,39	2,72	
26- Okulun fiziksel olanaklarının (spor salonu, kütüphane, atölye, bilgisayar laboratuvarı, toplantı salonları, okul bahçesi vb.) çevreye açılmasına destek sağlar	3,31	2,95	2,47	2,74	
27- Kardeş okul belirler ve bu okula aynı ve maddi destek sağlar	3,16	2,51	2,17	2,40	
28- Yoksul öğrencilere; barınma, gıda, giyecek ve maddi destek sağlar	3,50	3,16	2,86	3,04	
29- Anma ve kutlama günleri, tören ve toplantı (Öğretmenler günü, Cumhuriyet Bayramı vb.) düzenlenmesine katkıda bulunur	3,41	3,02	2,74	2,92	
30- Anma ve kutlama günleri, tören ve toplantı (Öğretmenler günü, Cumhuriyet Bayramı vb.) giderlerine katkıda bulunur	3,31	2,96	2,65	2,84	
31- Öğrencilerin iyi bir vatandaş olması ve ulusal ve toplumsal değerlerin kazandırılmasında (vatan, millet, bayrak ve dayanışma, toplu yaşam, insanlık sevgisi vb) ailelerle işbirliği yapar	3,36	3,01	2,47	2,77	
32- Ailelerin, yöneticiler ve öğretmenlerle tanışması için toplantılar düzenler	3,36	2,81	2,54	2,73	
33- Öğrencileri trafik kazalarından koruyucu tedbirleri destekler	3,14	2,73	2,43	2,62	
34- Okul-aile işbirliğinin gereği olarak “ Bizim okulumuz” düşüncesini geliştirir	3,49	3,07	2,67	2,91	
Toplam	\bar{x}	3,26	2,91	2,50	2,75
	N	70	282	361	713

Yine tablo 3'e göre anket uygulamaları sonuçlarına göre, her üç grubun kaynak sağlama boyutundaki faaliyetlere ilişkin en az olumlu görüş bildirdikleri madde ise; “Engelli (işitme, görme, konuşma vb) öğrenciler için gerekli araç-gereç ve protez sağlanmasına destek olur” maddesidir. OAB'nin kaynak sağlama boyutundaki görevlerine ilişkin faaliyetlerde OAB yönetimi, öğretmen ve veliler bazı maddelerde ortak görüşlere sahip oldukları gibi, başka bir maddede farklı görüşlere sahiplerdir denilebilir.

OAB'nin “Öğretimi Geliştirme” Görev Alanına İlişkin OAB Yönetimi, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Dağılımı

OAB'nin “Öğretimi Geliştirme” boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşleri (9,10,11,12,13,14) maddelerinde topluca ele alındığında Tablo 3'de,

“Öğretmenler kurulunun öğrencilerle ilgili kararlarını velilerle paylaşır ve uygulanmasına destek sağlar”, “Başarılı öğrencilere ödül ve hediyeler dağıtır” ve “Güvenlik, sağlık ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak öğrencileri zararlı alışkanlıklardan koruyacak programlar düzenler” faaliyetlerinin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir (sırasıyla; 2.97, 2.88, ve 2.66). Buna karşılık “Okul yöneticileri, öğretmenler ve ailelerden, okuldaki sorunların tartışıldığı çalışma/tartışma gruplarını oluşturur” işlevine ilişkin görüşlerinin en düşük düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Yine tablo 3’deki her bir gurubun görüşüne topluca bakıldığında OAB’nin faaliyetlerine ilişkin en yüksek değer, $\bar{x}=3,21$ OAB yönetimine, en düşük değer, $\bar{x}=2,45$ veli grubuna aittir. Tablo 3’deki bulgular topluca değerlendirildiğinde, öğrencilerin bazı gereksinimlerinin okulda karşılanabildiği, fakat bunların yeterli olmadığı gözlenmektedir. OAB yönetimi grubu, özel eğitim ve ilgiye gereksinim duyan öğrenciler konusunda önlemler alındığı görüşünde iken; öğretmen ve veli grupları aynı görüşü paylaşmamaktadır. Bu değerlendirmede, öğrencilerle daha yakın bir ilişki içinde olan öğretmen ve veli gruplarının görüşlerine daha fazla güvenilebileceği düşünülmektedir.

OAB’nin öğretimi geliştirme boyutunda, OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde okulun işlevi sadece bireyler için bir şeyler meydana getirmek değil, bireyin bir bütün olarak gelişiminin yanında OAB’nin de kurum olarak gelişimine katkı sağlamak olmalıdır. Bundan dolayı eğitimde etkin rol oynamak isteyen okul yönetimi, OAB yönetimi, öğretmen ve velilerle yakından ilgilenmeli ve iletişim kurmalıdırlar.

OAB’nin “Ana-Baba Eğitimi” Görev Alanına İlişkin OAB Yönetimi, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Dağılımı

OAB’nin “Ana-Baba Eğitimi” boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşleri (15,16,17,18,19,20,21) maddelerde topluca ele alındığında Tablo3’de “Öğrencilerin başarısını artırmaya yönelik olarak ailenin okulla etkili iletişimini sağlayıcı çalışmalar yapar”, “Okulda ve çevrede uyulması gerekli kuralların uygulanmasında ve izlenmesinde velilerle işbirliği yapar” ve “Ana babaların okulu ziyaret etme alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olur” faaliyetlerinin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir (sırasıyla; 2.89, 2.83, ve 2.25). Buna karşılık “Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, öğrenci ailelerini evde ziyaret etmelerini teşvik eder” işlevine ilişkin görüşlerinin en düşük düzeyde olduğu gözlenmektedir.

Yine tablo 3’de ki her bir gurubun görüşüne topluca bakıldığında OAB’nin faaliyetlerine ilişkin en yüksek değer, $\bar{x}=3,26$ OAB yönetimine, en düşük değer, $\bar{x}=2,38$ veli grubuna aittir. Öğretmen ve veli grupları, velilere eğitim konusunda konferanslar düzenleme faaliyetlerinde OAB yönetimini yeterli görmemektedirler. Gruplarının tümünün, bu görevin uygulanmadığı görüşünde birleştikleri anımsanacaktır. OAB yönetim grubu, düşük düzeyde de olsa, bu görevde kendisini yeterli görmekte, uygulanmama sorumluluğunu öğretmen ve velilere yükledikleri düşünülebilir.

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

Hildebrand'a (1981) göre ev ziyaretleri, ana-babanın oluşturduğu değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını ve çocuğunun ilgi ve beklentilerini saptamada hem OAB yönetiminin hem öğretmenin hem de ana-babanın kullandığı bir yöntemdir. Bulgularımıza göre bu yöntemin kullanılmayışı, yani ev ziyaretlerinin her üç grup için de yetersiz görüldüğü ilginç bir durumdur. OAB yönetimi ve öğretmen, ev ziyaretlerini öğretimin niteliğini arttırmak için, ana-babanın okula karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmesini sağlaması açısından dikkate alınmalıdır.

Oysa, Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen bir seminerde, yönetimin bir rolünün de, evde ve okulda velileri eğitmek olduğu görüşü benimsenmiştir (Council of Europe, 1988, s. 40-41). Ayrıca, yöneticilerin veli yardımına gereksinim duyulan konularda, çalışma toplantıları ve hizmet içi eğitim seminerleri düzenleme işlevleri bulunmaktadır (Epstein, 1987, s.134). Ancak, yöneticilere bu gelişmeler konusunda bilgi verildiği ileri sürülemez.

OAB'nin "Fiziksel Koşulları İyileştirme" Görev Alanına İlişkin OAB Yönetimi, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Dağılımı

OAB'nin "Fiziksel Koşulları İyileştirme" boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşleri (22,23,24,25) maddelerde topluca ele alındığında Tablo 3 "Okulun fiziki altyapısının (bina, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve çeşitli odalar ile bahçe ve eklentileri) bakım ve onarımlarının yapılmasına destek sağlar", "Okul tesislerinin (spor alanları, büfe, çay ocağı, kantin vb.) işletimini denetler" ve "Gönüllülük gerektiren etkinliklere (temizlik, onarım, çevre günü vb) veli katılımını sağlayıcı çalışmalar düzenler" faaliyetlerinin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir (sırasıyla; 2.82, 2.72, ve 2.70), buna karşılık "Okulun fiziksel olanaklarını iyileştirmek için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar" işlevine ilişkin görüşlerinin en düşük düzeyde olduğu gözlenmektedir.

OAB'nin görevlerine ilişkin olarak Anadolu Lisesi ve genel liselerin OAB yönetimi, öğretmen ve velilerinin ortak görüşleri okulların fiziksel olanaklarının yetersizliği yönünde olmasına karşın, meslek lisesi OAB yönetimi, öğretmen ve velileri okullarının fiziksel koşullarının oldukça yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Anadolu Lisesi ve genel lise OAB yönetimi ve öğretmenleri okullarının fiziki koşullarının daha da iyileştirilmesi durumunda öğrencilerin akademik başarılarının da artacağını belirtmişlerdir.

OAB'nin "Sosyal ve Kültürel Etkinlikler" Görev Alanına İlişkin OAB Yönetimi, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Dağılımı

OAB'nin "Sosyal ve Kültürel Etkinlikler" boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşleri (26,27,28,29,30,32,32,33,34) maddelerde topluca ele alındığında Tablo 3 "Yoksul öğrencilere barınma, gıda, giyecek ve maddi destek sağlar", "Anma ve kutlama günleri, tören ve toplantı (Öğretmenler günü, Cumhuriyet Bayramı vb.) düzenlenmesine katkıda bulunur" ve "Okul-aile işbirliğinin gereği olarak "Bizim okulumuz" düşüncesini geliştirir" faaliyetlerinin ön plana çıktığı dikkati çekmektedir (sırasıyla; 3.04, 2.92, ve 2.91). buna karşılık "Kardeş okul belirler ve

bu okula aynı ve maddi destek sağlar” işlevine ilişkin görüşlerinin en düşük düzeyde olduğu gözlenmektedir.

OAB'nin sosyal ve kültürel etkinlikler boyutundaki, iyi vatandaş yetiştirme ve toplumsal değerlerin kazandırılması görev alanında, OAB yönetiminin öğretmen ve velilerden daha yeterli buldukları gözlenmiştir. OAB Yönetimi grubunun kendisini değerlendirme puanları, diğer öğretmen ve veli grubunun OAB yönetimini değerlendirme puanlarına göre çok daha yüksektir. Ayrıca, OAB yönetim grubunun görüşlerindeki yakınlaşmanın, diğer gruplardan daha fazla olduğu görülmektedir, öğretmen ve veli gruplarının görüşlerine göre, yeterlik düzeyi düşük olmakla birlikte, OAB yönetimi bu alandaki OAB görevlerinde yeterli bulunmuştur.

Öğretmen, ailelerin okula güven duymaları ve öğretme-öğrenme sürecine katkı sağlamaları için özendirici çalışmalar yapmalı, öğrencilerin gelişimi ile ilgili ailelerle bilgi alışverişi yaparak iş birliği zemini oluşturabilmelidir. Bilgin'e (1990) göre, aileleri okul ve sınıf etkinliklerine katar. Öğrencinin gelişimi ile ilgili olarak ailelerle sürekli bilgi alışverişinde bulunmak üzere yazılı/sözlü iletişim kurar. Ailelerle görüşerek karşılıklı beklentilerin neler olduğunu belirler. Ailelerle belirlenen karşılıklı beklentileri uygulamalarına yansıtır. Ailelerin yaşadıkları sorunlara karşı duyarlı davranır. Ailelere, öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları sorunların çözümünde bilgilendirme ve yönlendirme kapsamında rehberlik yapar. Aileleri eğitimle ilgili yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirir ve gelişmelerden haberdar eder. Okul içi ve dışı ortamlardaki eğitsel fırsatları değerlendirerek aile ve öğrencilerle birlikte olur (Bilgin, s, 171-173, 1990).

"Okul Aile Birliği Yönetmeliği"nde yer alan görevlerin gerekliliği konusunda gruplar arasındaki görüşlerde önemli bir sorun ortaya çıkmamıştır. OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarının, tümü OAB görevlerinin gerekliliğinde görüş birliği içinde oldukları görülmüş ve yalnızca bir görevde anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. "Okulun yapacağı etkinliklere katkıda bulunmak" olarak belirlenen bu OAB görevinde, okul çalışanlarından oluşan yönetici ve öğretmen grupları ile ana baba grubunun görüşleri arasındaki farklılaşmanın sorun yaratacak boyutlarda olmadığı ve ilgililerin görevlerin gerekliliği konusunda birleştikleri sonucuna varılmıştır.

OAB'nin Faaliyetlerine İlişkin; OAB Yönetimi, Öğretmenler ve Veli Görüşleri Arasındaki Farklılıklar

Araştırmanın ikinci alt problemi, “OAB'nin faaliyetleri konusundaki, OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarının görüşleri arasında fark olup olmadığına ilişkindir. İkinci alt problemin, “OAB'nin faaliyetlerine ilişkin, OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarının görüşleri arasında fark var mıdır?” sorusunun OAB'nin görevlere ilişkin boyutlarına göre analizleri beş (kaynak sağlama, öğretimi geliştirme, ana-baba eğitimi, fiziksel koşulları iyileştirme ile sosyal ve kültürel etkinlikler) boyutta ve sırayla aşağıdaki tablo: 4 ve 5' de sunulmuştur.

OAB'nin Faaliyetlerine İlişkin Tüm Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

OAB'nin görevlerine ilişkin tüm boyutlardaki faaliyetleri OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşlerine ait gruplar arası karşılaştırmaları ve aralarındaki farklar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. OAB'nin Faaliyetlerine İlişkin; Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Tüm Grup Sonuçları (ANOVA)

Varyansın Kaynağı Toplam Puan	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	Sd	F	P	Anlamlı Fark Grupları
Toplam Puan Gruplararası	82923.08	41461.54	2			
Toplam puan Gruplarıçi	582297.1	820.14	710	50.55*	.000*	Öğr.<OAB Yön. Veli <OAB Yön. Veli< Öğr.
Toplam	665240.2		712			

*p< .05

Tablo 4 incelendiğinde, varyans analizi sonuçlarına göre F değeri .05 düzeyinde tüm boyutlarda gruplar arası görüşlerde anlamlı fark bulunmuştur. Hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma tekniği olarak Scheffe tekniğinden yararlanılmıştır. OAB'nin faaliyetleriyle ilgili tüm boyutlarında OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu $[F(2-710)= 50,55; p<0,05]$ gözlenmiştir. Scheffe testi sonuçlarına göre; OAB yönetimi, öğretmen ve veli grupları ortalamalarının OAB yönetimi lehine yüksek olduğu, öğretmenlerin ortalaması ile OAB yönetimi ortalamaları OAB yönetimi lehine, Öğretmenlerin ortalamaları ile velilerin ortalamalarının öğretmenlerin ortalamalarının lehine anlamlı olduğu söylenebilir.

Yine velilerin ortalamaları ile Tablo 4'te grupların görüşleri arasında bir farklılık vardır. Bu fark, yapılan ANAOVA çözümlemesi sonucunda 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgulardan anlaşılacağı gibi, OAB'nin yönetmelikte belirtilen görevlere ilişkin maddelerin ortalamalarının derecelendirilmesinde farklılıklar ve bilgi paylaşımı olmadığı görülmektedir. Bu durum, okul ile aile arasında bir iletişim kopukluğu olduğunu göstermektedir. Öğretmenler ile OAB yönetimi ortalamaları karşılaştırıldığında OAB yönetimi lehine anlamlı fark bulunmuştur. Anlamlı fark büyükten küçüğe OAB yönetimi, öğretmenler ve veliler sıralaması şeklinde görülmektedir denilebilir.

OAB'nin görevlerine ilişkin tüm boyutlardaki faaliyetleri OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşlerine ait gruplararası karşılaştırmaları ve aralarındaki farklar Tablo 5'te verilmiştir

OAB'nin “Kaynak Sağlama” Faaliyetlerine İlişkin Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (ANOVA)

Tablo 5 incelendiğinde OAB'nin kaynak sağlama boyutundaki faaliyetlerine ilişkin OAB yönetimi, öğretmen ve velilerin görüşlerinin varyans analizi sonuçlarına göre F değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Anlamlı bulunan farkın hangi grup lehine olduğuna karar vermek için Scheffe testine bakılmıştır. Kaynak sağlama boyutundaki faaliyetlerde OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu $[F(2-710)= 57,578; p<0,05]$ gözlenmiştir.

Tablo 5. OAB'nin Faaliyetlerinin “Bütün” Boyutlardaki Görüşlerin Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (ANOVA)

Boyut	Gruplar	N	\bar{X}	SS	Sd	F	P	Gruplar arası Farklılık Scheffe
KS	1. OAB Yön.	70	36,81	10,26	2	57,578	,000*	1-2 2-3 1-3
	2. Öğretmen	282	32,22	9,86	710			
	3. Veli	361	27,94	9,60	712			
	Toplam	713	30,50	10,18	712			
ÖG	1. OAB Yön.	70	19,24	5,82	2	22,490	,000*	1-2 2-3 1-3
	2. Öğretmen	282	16,40	5,59	710			
	3. Veli	361	14,69	5,40	712			
	Toplam	713	15,81	5,69	712			
ABE	1. OAB Yön.	70	22,80	6,80	2	31,789	,000*	1-2 2-3 1-3
	2. Öğretmen	282	19,22	6,57	710			
	3. Veli	361	16,66	6,23	712			
	Toplam	713	18,27	6,70	712			
FKİ	1. OAB Yön.	70	9,68	3,18	2	31,932	,000*	1-2 2-3 1-3
	2. Öğretmen	282	8,84	3,06	710			
	3. Veli	361	7,26	2,99	712			
	Toplam	713	8,12	3,17	712			
SKE	1. OAB Yön.	70	36,81	10,26	2	31,457	,000*	1-2 2-3 1-3
	2. Öğretmen	282	32,22	9,86	710			
	3. Veli	361	27,94	9,60	712			
	Toplam	713	30,50	10,18	712			

*p< .05

OAB'nin “Fiziksel Koşulları İyileştirme” Faaliyetlerine İlişkin Gruplar arası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 5 incelendiğinde OAB'nin fiziksel koşulları iyileştirme boyutundaki faaliyetlere ilişkin, OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarının görüşlerinin varyans analizi sonuçlarına göre F değeri .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Faaliyetlere ilişkin görüşlerdeki anlamlı farkın hangi grup lehine olduğunu saptamak için Scheffe testi uygulanmıştır. Fiziksel koşulların iyileştirilmesi boyutundaki faaliyetlerde, OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu $[F(2-710)= 31,932; p<0,05]$ gözlenmiştir.

OAB'nin “Sosyal ve Kültürel Etkinlikler” Faaliyetlerine İlişkin Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 5 incelendiğinde OAB'nin sosyal ve kültürel etkinlikler boyutundaki faaliyetlerine ilişkin görüşlerinde, OAB yönetimi, öğretmen ve veli gruplarının görüşlerinin varyans analizi sonuçlarına göre F değeri .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Faaliyetlere ilişkin görüşlerdeki anlamlı farkın hangi grup lehine olduğunu saptamak için Scheffe testi uygulanmıştır. Sosyal ve kültürel etkinlikler boyutunda, OAB yönetimi, öğretmen ve veli görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu $[F(2-710)= 31,46; p<0,05]$ gözlenmiştir.

Scheffe testi sonuçlarına göre; kaynak sağlama, öğretimi geliştirme, ana-baba eğitimi, fiziksel koşulları iyileştirme ile sosyal ve kültürel etkinlikler boyutlarındaki faaliyetlere ilişkin farklar veli, öğretmen ve OAB yönetimi ortalamalarının OAB yönetimi lehine yüksek olduğu, öğretmenlerin ortalaması ile OAB yönetimi ortalamaları OAB yönetimi lehine, öğretmen ortalamaları ile veli ortalamalarının öğretmenlerin ortalamalarının lehine anlamlı olduğu söylenebilir. Yine velilerin ortalamaları ile OAB yönetimi ortalamaları karşılaştırıldığında OAB yönetimi lehine anlamlı fark bulunmuştur. Burada en büyük dereceli anlamlı fark OAB yönetimi, öğretmenler ve veliler sıralaması şeklinde görülmektedir denilebilir.

OAB Faaliyetlerine İlişkin; Okul Türlerine Göre OAB Yönetimi, Öğretmenler ve Veli Görüşleri Arasındaki Farklılıklar

Üçüncü alt problemin bu sorusuna ilişkin olarak OAB'nin görevlerine ilişkin faaliyetleri okul türlerine (Anadolu Lisesi, Genel Lise, Meslek Lisesi) göre, araştırmaya katılan grupların beş (kaynak sağlama, öğretimi geliştirme, ana-baba eğitimi, fiziksel koşulları iyileştirme ve sosyal kültürel etkinlikler) boyuttaki görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğidir. Buna göre, okul türlerine göre her üç grubun görüşleri OAB'nin görevlerine ilişkin beş boyutta ele alınarak tablo 6'da sunulmuştur. Bütün olarak bakıldığında fark olmamasına rağmen, ortalamalara tek tek bakıldığında genel liselerdeki öğretmenler ile meslek liselerindeki öğretmenler bezer görüşleri ifade ederlerken Anadolu liselerinin öğretmenleri ana-baba eğitimi boyutunda farklı görüş belirtmişlerdir. Bu durum Anadolu liselerinin sınavla öğrenci alması dolayısı ile öğretmenlerin daha fazla

sosyal ve kültürel faaliyet beklentisi içerisinde olmaları görüşlerinden kaynaklanıyor olabilir.

OAB'nin “Ana-Baba Eğitimi” Boyutundaki Faaliyetlerine İlişkin, Veli Görüşlerinin Okul Türlerine Göre Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 6 incelendiğinde, OAB'nin ana-baba eğitimi boyutundaki görevlerine ilişkin faaliyetlerde okul türlerine göre veli görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğunu $[F(2-358)= 6,572; p<0,05]$ göstermektedir. OAB'nin ana-baba eğitimi boyutundaki faaliyetlerine ilişkin hangi okul türleri arasında fark olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre; Anadolu Lisesi velilerinin görüşleri ($\bar{x}=17,82$), Meslek lisesi velilerinin görüşleri ($\bar{x}=17,77$) ve genel lise velilerinin görüşleri ($\bar{x}=15,43$) arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir.

Tablo 6. OAB'nin Faaliyetlerinin “Bütün” Boyutlardaki Görüşlerin Gruplararası Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (ANOVA)

Boyut	Gruplar	N	\bar{x}	SS	sd	F	P	Gruplararası Farklılık
KSB	Genel Lise	306	26,03	8,07	2	2,668	,070	Fark yok
	Anadolu Lis.	216	27,36	7,58				
	Meslek Lisesi	201	25,63	8,33	710			
	Toplam	713	26,30	8,03	712			
ÖGB	Genel Lise	306	15,35	5,73	2	2,494	,083	Fark yok
	Anadolu Lis.	216	16,50	5,76				
	Meslek Lisesi	201	15,81	5,49	710			
	Toplam	713	15,81	5,69	712			
ABEB	Genel Lise	306	17,45	6,74	2	4,080	,017	1-2 2-3 1-3
	Anadolu Lis.	216	18,97	6,75				
	Meslek Lisesi	201	18,80	6,50	710			
	Toplam	713	18,28	6,71	712			
FKİB	Genel Lise	306	7,84	3,26	2	2,963	,052	Fark yok
	Anadolu Lis.	216	8,53	3,02				
	Meslek Lisesi	201	8,12	3,16	710			
	Toplam	713	8,12	3,17	712			
SKEB	Genel Lise	306	30,25	10,46	2	,865	,421	Fark yok
	Anadolu Lis.	216	31,28	9,70				
	Meslek Lisesi	201	30,08	10,22	710			
	Toplam	713	30,50	10,18	712			

* $p>.05$; * $p<.05$

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

Bu sonuçlara göre veliler, OAB'nin ana-baba eğitimi boyutundaki faaliyetlerle ilgili görüşlerini en fazla ortalama sırasıyla genel liseler, Anadolu liseleri ve meslek liseleri şeklinde açıklamaktadır. Bu durumda OAB veli katılımcılarına göre, bütün liselerde benzer faaliyetlerin yapılmakta olduğu söylenirken liseler düzeyinde veli görüşlerinin derecelendirilmesinde fark vardır denilebilir. Fark genel liseler için daha düşük ortalama düzeyinde iken Anadolu liseleri ile meslek liselerinin velilerinin görüşleri benzer düzeydedir denilebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Eğitimin niteliğinin artırılması ve uygulanabilmesi için, OAB'leri ile ana-baba ve toplum üyelerinin okulla bütünleşmesi gerekmektedir. Bu ise, okulun tüm olanaklarıyla çevreye açılması ve toplum önderlerinin desteğinin sağlanmasıyla gerçekleştirilebilir. Okul, çevrenin eğitim ve kültür merkezi örgütü olarak algılandığı ölçüde toplum kalkınmasında özlenen yerini alabilir. Kalkınma eğitimi gerçekleştirilmenin amaçlandığı çağımızda, okullar yalnızca kayıtlı öğrencilerinin değil, toplumun her kesiminin gereksinimlerine duyarlı olmak zorundadır.

Sonuçlar

Ortaöğretim okullarındaki OAB'nin görevlerini ne ölçüde yerine getirdiklerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada şu sonuçlara varılmıştır: OAB'leri,

1. Öğrencilere her yönden eğitsel ve istedik davranışlar kazandırma konusunda, OAB yönetimi ve öğretmenlere göre yeteri kadar etkin olamamaktadır.
2. Velilerin çoğunluğu OAB'ne ilgi göstermemektedirler. OAB Yönetimi ve öğretmenlerin ilgilerinin de içten olmadığı, benimsenerek ilgilenmediği anlaşılmaktadır.
3. Okul-aile işbirliğinin öğrenci başarısı açısından önemi konusunda OAB yönetimi, öğretmen ve veliler ortak görüş birliği içerisindedir.
4. OAB'nin faaliyetlerinin yeteri kadar etkili olmamasının nedeni olarak velilerin çevresel koşullardan etkilenerek çocuğunu ortaöğretim okullarına gönderdiği düşünülmektedir. Velilerin sosyal statülerine göre yeteri kadar bilinçli olmamalarının, okul tercihlerini etkilediği düşünülebilir.
5. OAB'nin, öğretimi geliştirme boyutundaki okulun program ve eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda velileri aydınlatma derecesini grupların çoğu yetersiz bulmaktadır. OAB'nin, öğretimi ve eğitimi geliştirme konularında da velileri aydınlatacak araç ve yayınlara sahip olmadıkları; bu konularda yeterince velileri aydınlatıcı konferans vb. toplantılar düzenlenmediği anlaşılmaktadır.
6. Velilerin sosyo-kültürel yönden düşük düzeyde olmaları, OAB'nin faaliyetlerinde velilerle yeterince bilgi paylaşımı olmaması, OAB'nin faaliyetlerinde olumsuz görüşlerin önemli bir etkeni olarak değerlendirilebilir.

7. OAB yönetimi, yönetici, öğretmen ve velilerin karşılıklı olarak birbirlerini ziyaret etmelerini yeterli ölçüde teşvik etmemekte, öğretmen ve velilerin tanışıp görüşmeleri için de uygun (toplantı vb.) ortamlar hazırlamamaktadırlar. Bu konuda genel olarak öğretmen-yönetici ve veliler görüş birliği içindedirler.
8. OAB, bireysel nitelikler yönünden farklı; yetenekli öğrencilerle, üst düzey eğitim ortamı sağlamada, diğer yönden engelli öğrenciler için okul içinde ve dışında gerekli eğitsel ortamlar hazırlamada, OAB yönetimi, öğretmen ve velilerin çoğunluğu OAB etkinliklerini yetersiz bulmaktadırlar.
9. OAB'nin kaynak sağlama ve öğretimi geliştirme faaliyetlerinde grupların ortak görüşlerine göre; engelli öğrenciler için gerekli araç-gereç ve protez sağlanmasına destek olur görevi en düşük düzeyde gerçekleşen faaliyet olarak belirtilmiştir. OAB bu alanda yetersiz kalmaktadır.
10. OAB, ekonomik yoksunluk içindeki öğrencilere yardım sağlanması konusunda, ailelerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktadırlar. Gruplar, genel olarak bu konuda görüş birliği içindedirler.
11. Öğrenciler için düzenlenen kursları OAB yönetimi ve öğretmenler yetersiz bulurken, veliler, okulun kurslar konusundaki çağrısına genel olarak cevap vermemekte, okul dışındaki kursları tercih etmektedirler.
12. OAB yönetimi, öğretmen ve veliler ortak görüş olarak sivil toplum örgütleri ile ilgili faaliyetlerde yetersiz kalmaktadırlar.

Öneriler

Bu araştırma sonunda elde edilen bulgu ve ulaşılan yargılar göz önünde bulundurularak, uygulamacılar ve araştırmacılar için şu öneriler geliştirilebilir.

Uygulamacılar İçin Öneriler

1. OAB yönetimi, öğretmen ve velilerin okul ve eğitim sorunlarına ilişkin dilek ve şikâyetlerini sürekli olarak izleyebileceği iletişim kanallarının açık tutulmasına özen gösterilmelidir.
2. Velileri, okulun amacı, programı, eğitim etkinlikleri ve çocuk gelişimi konularında yeteri kadar aydınlatacak sosyal faaliyetler ve yayınlar hazırlanmalıdır.
3. OAB yönetimi, öğretmen ve veliler, karşılıklı olarak birbirlerini ziyaret etmeye teşvik edilmeli, görüşebilmeleri için uygun ortamlar hazırlanmalıdır.
4. Bireysel nitelikler yönünden farklı öğrencilerle okul ve çevrede uygun eğitim ortamları hazırlanmalı bu konuda sivil toplum kuruluşlarının desteği sağlanmalıdır.
5. Engelli öğrenciler için eğitim ortamlarını düzenlemede teknik ve insani olanaklar geliştirilmelidir.
6. Okulun her türlü eğitim ve sosyal olanaklarından velilerin de yararlanabilmesi için uygun koşullar hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aslan, B., (1984), *Ankara Merkez İlçelerinde Temel Eğitim Birinci Kademe Düzeyinde Okul-Aile İlişkileri*, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Balcı, A., (1995), *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik Ve İlkeler*, Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Barnard, W. M., (2004), *Parent Involvement In Elementary School And Educational Attainment*, Children And Youth Services Review, Volume, 26, Issue 1, Pittsburgh, Pa 15208, Usa.
- Başar, H., (2006), *Sınıf Yönetimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bilgin, M., (1990), *Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul İle Ailenin İşbirliği ve Sorunları*, Ankara, , Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Burns, C.P., Roe, B.D., Ve Ross, E.P., (1992), *Teaching Reading In Today's Elementary Schools*, Boston, Houghton Mifflin Company.
- Büyüköztürk, Ş., (2002), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara, Pegem-A Yayıncılık.
- Catsambis, S., (1998), *Expanding The Knowledge Of Parental Involvement In Secondary Education: Effects On High School Academic Success* (Report 27). Baltimore, Md: Johns Hopkins University, Center For Research On The Education Of Students Placed At Risk.
- Chavkin, N. F., (1995), *Comprehensive District-Wide Reforms In Parent And Community Involvement Programs*, In B. Rutherford (Ed.), *Creating Family/School Partnerships* (Pp. 77-106). Columbus, Oh: National Middle School Association.
- Coleman, M. & Churchill, S., (1997), *Challenges To Family Involvement*, *Childhood Education*, Spring, S.73(3), Ss.144-146.
- Council Of Europe (1988), *Report On Primary Education In Finland*, Strasbourg: Council For Cultural Cooperation.
- Çelenk, S., (2003), *Okul Aile İşbirliği İle Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Dergisi, 2003,(24):33-39.
- Dempsey, K. & Diğ., (2002), *Teacher Education Program For Enhancing Parental Involvement*, *Teaching And Teacher Education* 18, 843-867.
- Dornbush, S.M., & Glasgow, K. L., (1996), *The Structural Context Of Family-School Relations*, In A. Booth & J.F. Dunn (Eds.), *Family-School Links: How Do They Affect Educational Outcomes?* (Pp. 35-44). Mahwah, Nj: Lawrence Erlbaum Associates.
- Eccles, J. S., & Harold, R. D., (1993), *Parent-School Involvement During The Early Adolescent Years*, *Teachers College Record*, 94, 568-587.
- Epstein, J.L., (1992), *School And Family Partnerships*. In M. Alkin (Ed.), *Encyclopedia Of Educational Research: Sixth Edition*, (Pp. 1139-1151). New York: Macmillan.
- Epstein, J. L., (1992), *School And Family Partnerships*, In: Alkin, M., Editor, *Encyclopedia Of Educational Research* (6th Edn.), Macmillan, New York, Pp. 1139-1151.

- Epstein J.L., Coates L., Salinas K.C., Sanders M.G., & Simon B S., (1997), *School, Family, And Community Partnerships: Your Handbook For Action*. Thousand Oaks, Ca: Corwin Press, Inc.
- Epstein, L, J & Diğ., (2002), *School, Family, And Community Partnerships, Your Handbook For Action*, Corwin Pres, Inc. California, Thousand Oaks,
- Foley, R., (2001), *Professional Development Needs Of Secondary School Principals Of Collaborative-Based Service Delivery Models*, The High School Journal, 85(1), 10-23.
- Funkhouser J, E., & Diğ (1998), *Family Involvement İn Children's Education Successful Local Approaches An Idea Book* . Washington. Office Of Education Al Research And Improvement U.S.Department Of Education.
- Henderson, A.T., & Berla, N., (1994), *A New Generation Of Evidence: The Family Is Critical To Student Achievement*. Washington, Dc: National Committee For Citizens In Education.
- Hildebrand, V. (1981) *Teacher-Parent Relation*, Introduction To Early Childhood Education. Mcmillan Publishing Co., Inc., New York.
- Karasar, N., (1999), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, Dokuzuncu Baskı.
- Kavak, Y., Ekinci, C. E., & Gökçe, F., (1997), *İlköğretimde Kaynak Arayışları*, Ankara, Pegem Yayınları.
- Kavak, Y, Ekinci, E., & Yıldırım, İ., (2005) *Okul Yöneticileri El Kitabı Okul Aile Ve Toplum İlişkileri Modülü*, ((Milli Eğitim Bakanlığı, TEDP için Hazırlanmış materyal).
- Keith, T., Keith, P., Troutman, G., Bickley, P., Trivette, P., & Singh, K., (1993), *Does Parental Involvement Affect Eighth Grade Student Achievement? Structural Analysis Of National Data*, School Psychology Review, 22(3), 474-496.
- Kıncal, Y. R., (1993), *Aile Ve Eğitim*, Eğitim Dergisi, Sayı 5.
- Korkmaz, İ., (2005), *İlköğretim Okullarında Karşılaşılan Finansman Sorunları*, Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 14: s.429-434.
- Leitch, Lauri & Sandra S. Tangri. (1988) *Barriera to Home-School Collaboration*, Educational Horizons. Special Issue. 66:2, Winter
- Lemlech, J, K., (1988), *Classroom Management*, Longman Inc. Second Ed. New York.
- Louis, C. Lawrence, M & Morrison K., (2000), *Research Methods In Education*, First Published By Roudledge Falmer 11new Fetter Lene, London Ec4p 4ee.
- Mavis G Sanders., Karla C Lewis., (2005), *Building Bridges Toward Excellence: Community Involvement In High Schools*, The High School Journal; Johns Hopkins University Feb/Mar 2005; 88, 3; Academic Research Library Pg.1.
- M.E.B. *Okul-Aile Birliği Yönetmeliği*, 31.05.2005 Tarih ve 25831 Sayılı Resmi Gazete.
- Öztop, H.T., (1996), *Muhtem Ana-Baba Eğitimi*, Ankara Yaşadıkça Eğitim Sayı 46.
- Pehlivan, İ., (2000), *Ailenin Çocuğun Okuldaki Eğitimine Katılım Sorunları Ve Katılımın Sağlanması İçin Alternatif Bir Model*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri

Pta, (1999), *Parent Teacher Association*, www.parent.org. (Erişim tarihi: 12.06.2006)

Rutherford, B., Anderson, B., Billig, S., & Rmc Research Corporation (1997), *Parent And Community Involvement In Education: Studies Of Education Reform*. Washington, Dc: U.S. Department Of Education, Oeri.

Sanders, M. G., Ve Simon, B.S., (2002), *A Comparison Of Program Ddevelopment At Elementary, Middle, And High Schools In The National Network Of Partnership Schools*. *The School Community Journal*, 12(1), 7-27.

Simon, B.S., (2001), *Family Involvement In High School: Predictors And Effects*. *Nassp Bulletin*, 85 (627), 8-19.

Tezcan, M., (1997) *Eğitim Sosyolojisi* Ankara.

Yıldırım, A., Şimşek, H., (2005), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayınları.

Yörükoğlu, A., (1997), *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul, Özgür Yayınları.